

Pregledni znanstveni članek Review scientific paper (1.02)
Besedilo prejeto Received: 10. 4. 2021; Sprejeto Accepted: 16. 7. 2021
UDK UDC: 27-46:929Vesenjak J.
DOI: 10.34291/Edinost/76/02/Skafar
© 2021 Škafar CC BY 4.0

Vinko Škafar

Jože Vesenjak (1920–1991), apostol krščanske edinosti in zavzet pastoralni delavec

*Jože Vesenjak (1920–1991), an Apostle of Christian
Unity and a Devoted Pastoral Worker*

Izvelek: Predstavljamo Jožeta Vesenjaka (27. 8. 1920, Moškanjci, župnija Sv. Marjeta niže Ptuja – 23. 6. 1991, Maribor), duhovnika, kaplana, župnika, spirituala bogoslovcev in enega od pionirjev ekumenskega gibanja na Slovenskem. S posebnim navdušenjem je sprejel napoved drugega vatikanskega vesoljnega cerkvenega zbora, z radostjo njegovo prvo konstitucijo o bogoslužju *Sacrosanctum Concilium*, pozneje druge koncilске dokumente, predvsem odlok o ekumenizmu *Unitatis Redintegratio* in tudi pokoncilské cerkvene dokumente o ekumenizmu. Predlagal je ustanovitev Slovenskega ekumenskega sveta (SES), kjer je bil dolgo tajnik, nekaj časa predsednik. Dolga leta je urejal *Ekumensko zbirko Srečanja*, ki je bila v pomoč duhovnikom po Sloveniji pri oblikovanju Tedna molitve za edinost kristjanov. Udeležil se je vseh devetih jugoslovanskih medfakultetnih (Ljubljana, Zagreb in Beograd) ekumenskih simpozijev in večkrat o njih poročal, tudi kritično, v ekumenskem zborniku *V edinosti*. V škofu Antonu Martinu Slomšku, ki je leta 1851 ustanovil molitveno Bratovščino sv. Cirila in Metoda, je imel vzornika za svoj duhovni in pastoralni ekumenizem. Žal Slomškove beatifikacije leta 1999 ni dočakal, saj je umrl leta 1991. Prav tako je kot goreč pastoralni delavec oznanjal pastoralne in liturgične članke v pastoralni reviji *Cerkev v sedanjem svetu*. Bil je član uredniškega odbora dveh revij: od leta 1970 ekumenskega zbornika *V edinosti* in od leta 1977 pastoralne revije *Cerkev v sedanjem svetu* vse do smrti. V članku je predstavljena predvsem pisna in tiskana ekumenska pa tudi pastoralna zapuščina Jožeta Vesenjaka.

Ključne besede: Jože Vesenjak, duhovnik, tajnik Slovenskega ekumenskega sveta, ekumenski zbornik *V edinosti*, *Ekumenska zbirka Srečanja*, revija *Cerkev v sedanjem svetu*

Abstract: We present Jože Vesenjak (August 27, 1920, Moškanjci, Parish of St. Marjeta niže Ptuja – June 23, 1991, Maribor), priest, chaplain, pastor; spiritual theologian and one of the pioneers of the ecumenical movement in Slovenia. He accepted the announcement of the Second Vatican Ecumenical Council with special enthusiasm and was delighted about its first constitution on worship *Sacrosanctum Concilium* and other following conciliar documents, especially the Decree on Ecumenism *Unitatis Redintegratio* and also post-conciliar ecclesiastical documents on ecumenism. He proposed the establishment of the Slovenian Ecumenical Council (SES) and became its long-time secretary and for a while even the president. For

many years he had edited the Ecumenical Collection Meetings, which was useful for priests in Slovenia for organizing the Week of prayer for Christian unity. He attended all nine Yugoslav interfaculty (Ljubljana, Zagreb and Belgrade) ecumenical symposia and often reported on them, sometimes critically, in the ecumenical collection In unity. His role model for his spiritual and pastoral ecumenism was bishop Anton Martin Slomšek, who in 1851 had founded the prayer Brotherhood of St. Cyril and Methodius. Unfortunately, he did not live to see Slomšek's beatification in 1999, as he had died in 1991. He, as an ardent pastoral worker, also wrote pastoral and liturgical articles in the pastoral magazine Church in the present world. He was a member of the editorial board of two journals: the ecumenical collection In unity from 1970, and the pastoral journal The church in the present world from 1977 until his death. The article mainly presents the written and printed ecumenical as well as the pastoral legacy of Jože Vesenjāk.

Keywords: *Jože Vesenjāk, priest, secretary of the Slovenian Ecumenical Council, ecumenical anthology In unity, Ecumenical Collection Meetings, magazine Church in the present world*

Uvod

Ob tridesetletnici smrti Jožeta Vesenjaka (1991–2021) je prav, da ga predstavimo kot enega izmed pionirjev slovenskega pokoncilskega, predvsem pastoralnega ekumenizma, sodelavca in člana uredniškega odbora ekumenskega zbornika *Vedinosti*, pastoralne revije *Cerkev v sedanjem svetu* in dolgoletnega urednika *Ekumenske zbirke Srečanja*, priročnika za oblikovanje Tedna molitve za edinost kristjanov. V članku bo zato predstavljena predvsem Vesenjakova pisna ekumenska in pastoralna dediščina.

1 Vesenjakova življenjska pot

Jože Vesenjāk, duhovnik mariborske škofije, je bil rojen 27. avgusta 1920 v Moškanjcih, župnija Sv. Marjete niže Ptuja, umrl pa je 23. junija 1991 v Mariboru. Pogreba se je v njegovi rojstni župniji pri Sv. Marjeti niže Ptuja udeležilo okrog 180 duhovnikov.

Po osnovni šoli pri Sv. Marjeti niže Ptuja (danes Gorišnica) je osem let preživel v dijaškem semenišču v Mariboru, dve leti v mariborskem bogoslovju in tri leta v Ljubljani pri jezuitih kot mariborski bogoslovec med vojno, kjer je obiskoval Teološko fakulteto. Mariborskega duhovnega vzdušja ne hvali, bolj ljubljansko: »Na moj poklic so najbolj vplivali Mladci Kristusa Kralja, čeprav se nisem vedno v vsem strinjal z njimi. Srečanje z njimi je bilo moja življenjska spreobrnitev, od tedaj mi je vedno živo pred očmi le Kristusovo

kraljestvo v dušah vseh ljudi.« (Petrič 1991, D 8,7;¹ Zupančič 1990, 13–15.18–20) Kot bogoslovec je leta 1943 po naključju doživel znane krvave dogodke v turjaškem gradu in ostal živ (Griesser-Pečar 2005, 59–64).

V duhovnika je bil posvečen 11. junija 1944 v Ljubljani. Kot duhovnik je deloval najprej kot vikar namestnik, neke vrste začasni »župnijski upravitelj«, v župniji Devica Marija v Polju pri Ljubljani, nato je bil kaplan po raznih župnijah mariborske škofije: v Šmartnem pri Slovenj Gradcu, v Brežicah, pri Sv. Rešnjem telesu v Mariboru /Radvanje/, v Ljutomeru in Šoštanju, kamor je prišel 2. 3. 1955. Še istega leta, 23. 11. 1955, je bil na Okrožnem sodišču v Novem mestu obsojen na 14 mesecev zapora (Griesser-Pečar 2005, 589). V zaporu se je srečal z mladim duhovnikom Francem Perkom, poznejšim ekumenskim sodelavcem, profesorjem ekumenske teologije in beograjskim nadškofom. Po odsluženem zaporu je bil najprej začasno duhovni pomočnik v svoji rojstni župniji Sv. Marjeta niže Ptuja, nato se je 1. novembra 1957 vrnil v Šoštanj, kjer je kmalu, že leta 1957, postal župnijski upravitelj župnije Sv. Mihaela v Šoštanju, od koder je soupravljal župniji Zavodnje nad Šoštanjem in od 24. oktobra 1958 Razbor pri Slovenj Gradcu. »V šestih letih njegovega plodnega delovanja se je veliko fantov iz šoštanjske župnije odločilo za bogoslovje.« (SSŠ 1991, 8,101)² V letih 1963–1976 je bil spiritual v ljubljanskem bogoslovju in tako duhovni usmerjevalec bodočih slovenskih duhovnikov iz vseh treh slovenskih škofij, omenjajo jih nad 350. »Po končani službi v bogoslovju sem si najbolj želel, da bi se mogel posvetiti mladini v domači škofiji, saj je bilo možnosti za načrtno in široko delo dovolj. To mi ni bilo dano.« (Petrič 1991, D 8,7) Po 13 letih službe spirituala je bil imenovan za častnega kanonika mariborskega stolnega kapitlja in je prevzel župnijo Sv. Andraž nad Polzelo, kjer je deloval 12 let. Zaradi bolezni se je leta 1989 preselil v župnijo Ljubljana Ježica, kjer je pomagal župniku in bil asistent v svetni ustanovi Družina Kristusa Odrešenika. Sredi maja 1991 se je preselil v Dom upokojuencev v Mariboru, kjer je bolniška postelja postala njegov zadnji oltar. Ob sodelovanju z revijami in zborniki, kar bo posebej predstavljeno, moramo

1 Franci Petrič ima o Jožetu Vesenjaku isto leto v tedniku *Družina* dva prispevka. Zato sem se odločil, da bom prispevke iz *Družine* tako navajal: Petrič 1991, D 8,7 = (Franci) Petrič 1991, D(ružina), (Številka) 8, (stran) 7.

2 V času Vesenjakevega župnikovanja v Šoštanju ter souprave Zavodnja in Razborja se je sedem fantov odločilo za duhovništvo.

omeniti vsaj še Vesenjaka leposlovna in vzgojna dela ter povesti (*V kra-
ljestvo sonca*, 1984; *Mladi smo – Kam*, 1985; *Najdenček*, 1989, itd.). Pri
Rakovniških knjižicah je leta 1984 objavil knjižico *Nedelja naše znamenje*,
pred smrtjo leta 1989 še knjižico *Moja župnija*, kjer govori o laškem apos-
tolatu. Revija *Ognjišče* je občasno objavljala njegove izbrane misli. Tukaj
nas predvsem zanima Vesenjak kot pionir ekumenizma na Slovenskem,
kot tajnik Slovenskega ekumenskega sveta ter pisni animator in spremlje-
valec ekumenskega dogajanja v Cerkvi na Slovenskem in v takratni državi
Jugoslaviji ter njegov pisni pastoralni in liturgični prispevek k pastoral-
ni prenovi na Slovenskem (Janežič 1991, 71–74; Petrič 1991, D 8,7.27,5;
Smolik 1991, 129; Škafar 1992, 165–167; 2000, 194–197; Zupančič 1990,
13–15.18–20).

2 Apostol krščanske edinosti

Jože Vesenjak ni imel, kot njegova najbližja sodelavca Stanko Janežič
in Franc Perko, formalne podiplomske »ekumenske« izobrazbe
na Papeškem vzhodnem inštitutu v Rimu ali kje drugod, toda pripadal
je pionirjem ekumenizma v Sloveniji, predvsem je želel po Slomškovem
vzoru, ki ga je srčno želel videti kot blaženega in svetega na oltarju, čeprav
beatifikacije leta 1999 ni dočakal, delati za krščansko edinost v luči drugega
vaticanskega cerkvenega zbora.

Ves se je razdajal [...] za edinost med kristjani. Kot predsednik (prej
kot tajnik, op. V. Š.) Slovenskega ekumenskega sveta, odslej tudi
kratica SES, je leto za letom pripravljajl gradivo za ekumensko os-
mino, se udeleževal ekumenskih pogovorov, romanj in simpozijev.
Posvečal se je delu za Slomškovo beatifikacijo. Kot namestnik glav-
nega postulatorja je leto za letom pripravljajl knjižico za tridnevno
pred Slomškovo nedeljo. (SSŠ 1991, 101)

Najbolj je njegova duša celostno ekumensko, pastoralno in domoljubno
zazvenela v Metodovem letu, 1985, v sicer na videz skromnem priročniku
Slomšek apostol cerkvene edinosti, za Slomškovo tridnevje – ekumenski
dan 1985. V uvodu je med drugim zapisal:

Slomšek je njuno delo (delo sv. Cirila in Metoda) zgodaj spoznal, ju vzljubil in iskreno častil. Ni dvoma, da je že mlad sklenil prav njiju posnemati, saj je med njim in svetima bratoma toliko podobnosti. [...] Slomšek je zgodaj sklenil služiti svojemu ljudstvu v vsem, kar sta delala sveta brata. Zato je Slomšek zares svetnik, pravi ljudski apostol, pospeševalec celotne kulture in obenem tudi apostol cerkvene edinosti. (Vesenjak 1985, 2-3)³

Za osvetlitev Vesenjakove notranje drže do ekumenizma sem izbral nekaj navedkov iz njegovih pogovorov, ki so navadno najbolj pristni in najbolj osebni. Izgnanstvo v Srbijo med drugo svetovno vojno ga je za trajno zaznamovalo z odprtostjo, ljubeznijo in razumevanjem nekatoških krščanskih Cerkev in skupnosti, predvsem Srbske pravoslavne cerkve.

Potem sem kot bogoslovec drugega letnika prišel v Srbijo na deželo – kot izganec med vojno za pol leta – in sem tam živel z domačini. S tamkajšnjim srbskim duhovnikom sva bila velika prijatelja. Tam sem videl, da so vendar ti ljudje prav tako kristjani kakor mi. Svojih verskih dolžnosti sicer ne spolnjujejo tako kakor mi, o veri pa so vedno govorili. Vera je bila nekje duša njihovega življenja. Od takrat naprej sem začel gledati čisto drugače. To, kar je [katoška, op. V. Š.] Cerkev z drugim vatikanskim cerkvenim zborom uzakonila, sem takrat začel čutiti. Nas vendar vse druži, vsi živimo Kristusa; mi ne moremo živeti Kristusa brez delovanja Svetega Duha. Če je Sveti Duh pri njih in pri nas, smo vendar edini. Samo nekatere stvari nas še ločijo, te je treba počasi odpravljati. Pomembno je, da se zavemo, kaj vse nas druži. (Zupančič 1990, 2,15)

Nad koncilom je zavladal Sveti Duh in nas ni razočaral. Najprej čudovito lepa konstitucija o bogoslužju in še bolj radikalna izvršitvena navodila. Odlok o ekumenizmu pa me je tako navdušil, ko da

3 Tu omenimo, da je Jože Vesenjak pripravil med letoma 1982 in 1990 pred Slomškovo nedeljo vse tridnevne razen ene, ki jo je leta 1984 pripravil Viljem Pangerl. Vesenjakove »Slomškove« tridnevne so: *Slomšek nam je luč vere, upanja in ljubezni* (1982), *Slomšek – apostol slovenskega ljudstva* (1983), *Slomšek – apostol cerkvene edinosti* (1985), *Slovenski kristjan, narodna kultura in škof A. M. Slomšek* (1986), *Slomšek nas uči prav obhajati sveto evharistijo* (1987), *Slomšek – dušni pastir Božjega ljudstva* (1988), *Slomšek – učitelj po Jezusu Kristusu* (1989) in *Družina – Slomškova skrb* (1990).

je bil napisan naravnost iz mojega srca. Vse tisto, kar sem čutil, kako smo že v večini edini, kako se naj spoštujemo, nehamo obkladati z žaljivkami, sodelujemo, ljubimo, si pojasnujemo in pomagamo pri širjenju Jezusovega evangelija ljubezni, vse je notri. Kako ne bi bil srečen! Dal sem pobudo [že pred zadnjim koncilskim zasedanjem leta 1965, op. V. Š.], da se nas je zbralo nekaj duhovnikov v Ljubljani ter smo predlagali škofom, naj ustanovijo Slovenski ekumenski svet, ki bo delal, spodbujal in tudi pazil, da bo res šlo naše življenje v duhu ekumenskega odloka. (Petrič 1991, D, 8,7)

Pri ekumenskem delu je pogumno premagoval ovire in kazal smer tistim, ki so morda zaradi človeških razlogov omahovali. Zavedal se je, da pri ekumenizmu ne gre za dobro voljo ali ljubiteljstvo, marveč za Jezusovo naročilo v velikoduhovniški molitvi.

Njegova zapisana ekumenska razmišljanja so ohranjena v ekumenskem zborniku *V edinosti* (1970–1991), v katerem je sodeloval in bil vse do smrti član uredniškega odbora. *Ekumenska zbirka Srečanja*, ki jo je dolgo urejal, je neke vrste letni ekumenski priročnik, četudi navidezno skromen, za obhajanje Tedna molitve za edinost kristjanov po slovenskih župnijah in drugih cerkvenih skupnostih. Poglejmo ju podrobneje.

2.1 Sodelavec in član uredništva ekumenskega zbornika *V edinosti*

Stanko Janežič (1920–2010), Vesenjakov sošolec v mariborski klasični gimnaziji in kolega v semenišču v Mariboru, je po vrnitvi iz Italije v Slovenijo takoj povabil Jožeta Vesenjaka (1920–1991) za sodelavca ekumenskega zbornika *V edinosti*. Od leta 1970 do 1991, od prve številke ekumenskega zbornika *V edinosti*, ki je izšla v Sloveniji leta 1970, pa do smrti leta 1991, je bil ob Stanku Janežiču in Francu Perku član uredništva.

Jože Vesenjaka, tajnik SES, je v ekumenskem zborniku *V edinosti*, ko je leta 1970 prvič izšel v Sloveniji, izčrpno predstavil Slovenski ekumenski svet, njegov nastanek in delo. V svojem prispevku omenja, da so pobudo za ustanovitev Slovenskega ekumenskega sveta dali duhovniki iz vseh treh slovenskih škofij, ki so se zbrali 1. 6. 1965 na Teološki fakulteti v Ljubljani. Predloge za razpravo je pripravil Vesenjaka, ki je bil dejansko pobudnik in gibal za ustanovitev Slovenskega ekumenskega sveta. Po daljšem

posvetovanju so poslali posebno vlogo na vse tri ordinariate, ki so jo začeli: »Podpisani prosimo, da se pod vodstvom hierarhije poživi ekumensko delo med slovenskimi katoličani, kakor ga priporoča koncilski dekret o ekumenizmu.« (EZ 1970, 98) K vlogi so priložili predlog, ki konkretno razdela poživitev dela za edinost kristjanov po slovenskih župnijah, redovnih hišah in semeniščih in je tudi objavljen v *Ekumenskem zborniku* (EZ 1970, 99-100). Slovenski škofje so že 7. 7. 1965, na god slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda, izdali odlok o ustanovitvi Slovenskega ekumenskega sveta, ki je že prinesel tudi splošne odločbe. SES, ki se je kmalu sestal, je za širšo sejo, 7. 10. 1966, pripravil program za prihodnje leto, na predloženi program je v imenu slovenskih škofov 18. 11. 1966 odgovoril Maksimilijan Držečnik, mariborski škof (EZ 1970, 102-103). Nato je Vesenjajk še v istem zborniku objavil *Pravilnik SES* in predstavil dosedanje delo (EZ 1970, 103-108). Članek prinaša dragoceno dokumentacijo in poročilo, ki ga prežema Vesenjajkova krščanska in pastoralna ljubezen do konkretnega in praktičnega ekumenizma. V tem prispevku nam je Vesenjajk ohranil zelo dragoceno in natančno genezo Slovenskega ekumenskega sveta.

Naslednje leto je Vesenjajk v *Ekumenskem zborniku* objavil načelen članek *Katoliška ekumenska načela in navodila glede reformiranih Cerkva* (EZ 1971, 75-80). V tem prispevku je s pomočjo odloka o ekumenizmu in apostolskega pisma papeža Pavla VI. o mešanih zakonih iz leta 1970 nakazal ekumensko smer Katoliške cerkve do reformiranih Cerkva in cerkvenih skupnosti, predvsem glede mešanih zakonov.

Ob desetletnici molitve za krščansko edinost je v članku *Teden krščanske edinosti 1975 v Sloveniji* v ekumenskem zborniku *V edinosti* (EZ 1975, 130-132) predstavil obhajanje Tedna in nakazal želje in priporočila za prihodnost. Omenil je, da so že leta 1975 slovenski škofje sodelovali s slovensnim bogoslužjem in primernim nagovorom v začetku ali na koncu Tedna. Predstavil je priročno brošuro *Da v Kristusu spet zedinimo v eni glavi vse*, ki jo je tudi tega leta pripravil Slovenski ekumenski svet (seveda Vesenjajk) s pomočjo gradiva, ki ga je škofovska konferenca dobila od papeškega Tajništva za pospeševanje edinosti kristjanov. Po predstavitvi brošure, ki je izšla v 1200 izvodih, je še pripisal, da je brošura namenjena predvsem župnijam in samostanom, poslali pa so jo tudi slovenskim župnijam v tržaški,

goriški in celovški škofiji ter slovenskim sestram po Jugoslaviji,⁴ ki jih je takrat bilo veliko, saj redovnice desetletja po vojni v Sloveniji od oblasti niso bile zaželene. Vsako leto – omenja – je vse več župnij in krajev, kjer pripravijo skupno ekumensko bogoslužje z zastopniki ločenih Cerkva. V glavnem so povsod sodelovali pravoslavni, evangeličani, pa tudi baptisti in binkoštniki.

Leto pozneje je Vesenjak v *Ekumenskem zborniku 1976* objavil razpravo *Ekumenska razsežnost oznanjevanja*, v kateri je najprej predstavil predpogoje za ekumensko oznanjevanje, nato ekumenski pogled na namen oznanjevanja ter ekumenski pogled na osebe, ki jim oznanjamo, in nato ekumenski pogled na različne priložnosti oznanjevanja, izbiro snovi in obdelavo snovi z ekumenskega vidika (EZ 1976, 23–38).

Vesenjak se je vse do smrti rad udeleževal jugoslovanskih medfakultetnih ekumenskih simpozijev in o njih večkrat tudi poročal. V *Ekumenskem zborniku 1977* je objavil kar dva zapisa o ekumenskem simpoziju v Lovranu, ki je imel naslov *Evangelizacija v našem prostoru in času*. V prvem prispevku *Ekumenski simpozij v Lovranu*, ki ga je pripravila Teološka fakulteta v Zagrebu od 20. do 23. septembra 1976, je naštel vseh 73 udeležencev z imeni, priimki in službami. Razen gostitelja nadškofa Josipa Pavlišića je bil ves čas navzoč tudi škof Maksimilijan Držečnik, gostitelj prvega simpozija v Mariboru in predsednik ekumenske komisije pri Škofovski konferenci Jugoslavije. Predstavil je tudi potek simpozija, predavatelje in predavanja (EZ 1977a, 10–18). Drugi prispevek, *Debata na II. ekumenskem simpoziju*, je sklenil tako:

Trezen pogled na debato vseh treh dni pričuje, da je bila ves čas na dostojni višini; ni prehajala v osebne napade, ni podtikala kakšnih tujih misli in trditev, ampak je skušala biti stvarna. [...] Gotovo

4 Bilo bi dobro raziskati izjemen ekumenski prispevek slovenskih redovnic v Srbiji, Črni gori in Makedoniji, ker bo sicer ta bogati ekumenski prispevek slovenskih katoliških redovnic pozabljen. Ekumenski prispevek hrvaških redovnic Sv. Križa v Srbiji in Makedoniji pred drugim vatikanskim cerkvenim zborom je prikazan v članku Ivana Armanda *Lik i djelovanje redovnice Armande Pavlović (1895–1971) iz družbe milosrdnih sestara Sv. Križa*, Tkalcic 16 (2012), 9–58, skozi dopisovanje med verjetno prihodnjo svetnico s. Armando Pavlović, provincialko sester Sv. Križa iz Đakova in srbskim pravoslavnim škofom sv. Barnabom (Varnavom) Nastićem (1914–1964), ki je bil kanoniziran za svetnika Srbske pravoslavne cerkve leta 2005. Iz njunih ohranjenih pism izhajajo izjemno medsebojno spoštovanje, hvaležnost, globoka vera in krščanska ljubezen.

je debata pripomogla k sproščenosti, medsebojnemu spoznavanju in resničnemu uspehu II. jugoslovanskega ekumenskega simpozija. (EZ 1977b, 91–94)

V *Ekumenskem zborniku 1979* je predstavil *Ekumenski simpozij v Arandjelovcu*, ki je imel naslov *Cerkev v sodobnem svetu* in je bil od 12. do 15. oktobra 1978. Organizirala ga je Pravoslavna teološka fakulteta iz Beograda (EZ 1979b, 90–96). V istem zborniku je objavil še članek *Ekumensko delo v župniji*, ki ga je obdelal s treh vidikov: razdelitev župnij (po stvarni ekumenski problematiki, po pastoralni oskrbljenosti in možnostih ter po dejanskem ekumenskem duhu), ekumenske možnosti in dolžnosti župnije ter dejanske pastoralne koristi od ekumenskega dela (EZ 1979a, 31–35). Članek je izzivalen in operativen.

Vtise udeleženca vseh dotedanjih simpozijev je Vesenjaj objavil ob šestem medfakultetnem ekumenskem simpoziju, ki je bil od 27. do 30. septembra 1984 v samostanu Studenica in ga je organizirala Pravoslavna teološka fakulteta v Beogradu z naslovom *Čas Svetega Duha – čas Cerkve*. Svojim vtisom je dal naslov *Pogled na ekumenski simpozij v Studenici* (EZ 1985, 72–75).

Simpozij v Studenici mi je bil od vseh simpozijev najbolj všeč iz mnogih razlogov. Imel je po zunanosti najbolj izrazit duhovni značaj. [...] Mislim, da je takšno okolje najprimernejše za teološke simpozije, ki morajo imeti predvsem cerkveni značaj. [...] Razprave so bile odlične, globoke in iskrene, kakor doslej na nobenem simpoziju. Seveda so name naredili poseben vtis Šagi⁵ in Duda⁶ iz Zagreba ter Radović⁷ in Bulović⁸ iz Beograda. S tem nočem podcenjevati drugih. [...] Višek simpozija pa je bila zame debata. Včasih je skoraj postajala malo glasna in vroča, toda vedno

5 Tomislav (Janko) Šagi-Bunić (1923–1999), OFM^{Cap}, koncilski teolog kardinala Franja Šeperja na vseh zasedanjih drugega vatikanskega cerkvenega zbora, ki ga je Vesenjaj izjemno cenil, kar omenja v intervjujih.

6 Bonaventura (Roko) Duda, OFM (1924–2017), hrvaški bibličist.

7 Amfilohije (Risto) Radović (1938–2020), pravoslavni teolog, metropolit črnogorske-primorske Srbske pravoslavne cerkve.

8 Irinej (Mirko) Bulović (1947), pravoslavni teolog in bački škof (Novi Sad).

polna bratske spoštljivosti in duhovniške vneme. [...] Če bo tudi v prihodnje tako iskrena in pogumna, bodo simpoziji gotovo veliko koristili čim boljšemu medsebojnemu zaupanju. [...] Ponovno pa sem dobil občutek, da pravoslavni teologi nas katoličane zelo slabo in napačno poznajo. Rad bi, da se pošteno varam, a zdaj pač tako občutim: mnogi nas gledajo skozi očala svojega velikega duhovnega očeta Justina Popovića in škofa Nikolaja Velimirovića, ki sta imela oba skrajno negativno mnenje o katolicizmu. Zanju smo odpadniki, zgolj zunanji in posvetni racionalisti, brez resnične krščanske duhovnosti. Ko naši vzhodni bratje razlagajo svojo vero, čutim z razumom in srcem, to je tudi moja vera, razen seveda nekaterih dovolj malih razlik. Ko pa govorijo o naši veri, pa z vsem bitjem čutim, da to ni moja katoliška vera. Seveda sem jim to tudi iskreno povedal. (EZ 1985, 74)

Za Ekumenski zbornik 1989 je Vesenjaki napisal dva prispevka, ki se nanašata na jugoslovanske medfakultetne ekumenske simpozije. V članku *Ob ekumenskih simpozijih* (EZ 1989a, 49–51) je predstavil svoje »opombe« s štirih vidikov:

1. Ekumenski čut, ekumenska usmerjenost je premalo navzoča na teoloških fakultetah, ker mnogi profesorji naredijo vtis, da pač izpolnijo svojo dolžnost, pripravijo naloženo jim predavanje ali sporočilo ter si najbolj želijo, da bi se smeli čim prej vrniti. [...] Vse manj je stalnih udeležencev, ki bi zagotovili rast ekumenskega ozračja, bili poročstvo vsestranske dobrohotnosti in odprtosti ter posredniki mlajšim kolegom. [...]
2. Ekumensko pričevanje simpozijev je preskromno, kar je seveda posledica gledanja na simpozije. Podoba je, da fakultete gledajo na simpozije kot na izključno znanstveno srečanje strokovnjakov, ekumenski delavci pa bi radi videli v njih pogumno dejanje teologov za rast cerkvene edinosti. [...]
3. Simpoziji naj bi prerasli v pravi teološki dialog, saj se ne moremo zadovoljiti le z dialogom na najvišji ravni. [...]
4. Ekumenski simpoziji so verska dejanja, zato bi morali biti čim bolj povezani z obilno molitvijo in različnimi bogoslužji. (EZ 1989a, 49–50)

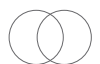
Drugemu prispevku v istem zborniku je dal naslov *Slovenski in jugoslovanski ekumenizem* (EZ 1989b, 73–76). Tudi ta prispevek ima štiri poudarke:

1. Ekumensko delo je za nas novo, te novosti pa mnogi niso dovolj uvideli. [...] Odlök o ekumenizmu, Ekumenski pravilnik, izjave Pavla VI. in sedanjega papeža (Janeza Pavla II., op. V. Š.) je treba premišljevat in študirati brez predsodkov, z odprtim srcem, le tako bomo zares razumeli in sprejemali katoliška načela o ekumenizmu. 2. Katoliška cerkev je povedala jasna načela ekumenizma, Sveti sedež in vsi, ki iskreno poslušajo vodstvo Cerkve ter želijo poslušati nagibe Svetega Duha, se teh načel držijo, vsaj trudijo se, da bi se jih držali. 3. Pravoslavna Cerkev ni izrazila svojih načel ekumenizma, verjetno jih tudi ne more, ker so posamezne avtokefalne Cerkve preveč odvisne od dobre volje vseh posameznih Cerkva, vedno se najde kdo, ki nasprotuje. [...] 4. Za resnični ekumenizem je najvažnejše, da ostanemo na verskem in cerkvenem področju, čeprav vsi vemo, da nihče ni le vernik in svetnik, ampak tudi človek svojega kraja, naroda, raznih pogojenih interesov, pa tudi grešnik. (EZ 1989b, 73–76)

Tudi v *Ekumenskem zborniku 1991*, ki je izšel jeseni, ko je bil Vesenjak že mrtev, umrl je 23. junija 1991, je še napisan kot član uredniškega odbora, sicer s križcem, in tudi v tem zborniku je še izšlo njegovo poročilo o zadnjem, 9. medfakultetnem ekumenskem simpoziju, ki ga je organizirala Pravoslavna teološka fakulteta v Beogradu od 23. do 24. septembra 1990 v samostanu Kaona (pri Šabcu) in v hotelu »Termal« v Vrdniku na Fruški gori. Na tem simpoziju, ki je govoril o zakramentu sv. krsta, je Vesenjak, četudi je bil že bolan, imel koreferat *Slavje krsta v Rimskokatoliški cerkvi – sedanja praksa v Sloveniji*. Pravoslavni niški škof Irinej (Gavrilović), poznejši patriarh (2010–2020), pa je imel koreferat *Kanonski vidiki krščevanja*, v katerem je omenil tri načine, kako Srbska pravoslavna cerkev zaradi (ne) veljavnosti krsta izven Cerkve sprejema heretike in razkolnike:

a) S prekrščevanjem (pri čemer se spreobrnjenci sprejemajo kot Grki, tj. kot brezbožci), b) z »miropomazanjem« (maziljenjem s krizmo, birmo, brez krsta) in c) z odpovedovanjem vsaki hereziji in z izpovedjo prave vere, brez krsta in birme (miropomazanja). Iz te prakse ob sprejemu ljudi v skupnost Cerkve ne izhaja sklep, da Cerkev priznava realnost krsta, izvršenega izven nje, od heretika ali razkolnika, ker krst ne more biti objektiviran in absolutiziran

sam po sebi kot dejanje izven eklezialnega, »sabornega« (občestvenega) konteksta. (EZ 1991b, 126)

Vesenjak je v svojem poročilu ob 9. medfakultetnem simpoziju v Srbiji, zadnjem »jugoslovanskem« simpoziju, ki mu je dal naslov *Pravoslavni in katoličani v prijateljskem pogovoru* (EZ 1991b, 128–130), na neki način napisal svojo ekumensko oporoko.

Kakor se je simpozij začel z nekakšnim strahom, ker je zagrebška fakulteta zaradi medsebojnih napetosti na Hrvaškem zahtevala preložitve, beograjska pa ni privolila, saj je bilo že vse pripravljeno, in zato ni bilo hrvaških predavateljev in teologov, tako pa je potekal v resnično bratskem ozračju, sproščenosti in tudi obzirnosti do odsotnih. To se je pokazalo tudi v uradnem sporočilu, ki smo ga po stalnem običaju pripravili za javnost. Z ljubljanske strani se je največ trudil dr. Tone Štrukelj, zelo pa smo pogrešali dekana fakultete; od vseh ima največ zaslug za ozračje na simpoziju beograjski dekan arhimandrit dr. Atanasije Jevtić. Prihodnji simpozij čez dve leti bo posvečen krščanskim Cerkvam in zedinjevanju Evrope. Pripravila naj bi ga ljubljanska fakulteta. Upamo, da bo spet v bratskem duhu združil teološke fakultete in visoke šole (hrvaških je 6), zastopnike drugih fakultet in ekumenske delavce v Kristusovi molitvi in naročilu: Naj bodo vsi eno! (EZ 1991b, 129–130)

Žal do novega ekumenskega medfakultetnega simpozija, tudi zaradi razpada Jugoslavije, do danes ni prišlo.

Omenimo še, da je Vesenjak leto pred svojo smrtjo na ekumenskih pogovorih, ki so bili 14. in 15. junija 1990 v Bogojini v Prekmurju, imel predavanje *Mladi, ljubezen, družina, mešani zakoni*, ki ga je prav tako objavil v ekumenskem zborniku (EZ 1990, 59–69). Govoril je praktično ter konkretno in se skliceval na pogovor dušnih pastirjev Evangeličanske in Katoliške cerkve v januarju 1990 v Murski Soboti, kjer so prišli do nekaterih ugotovitev, ki jih je navedel v sklepu predavanja (EZ 1990, 68–89).

2.2 Urednik in sodelavec knjižic *Ekumenska zbirka Srečanja* (EZS)

Jože Vesenjajk je jeseni 1963 postal spiritual slovenskih bogoslovcev v ljubljanskem semenišču, kamor je prišel odprt za koncilsko ekumensko misel. Po smrti Franca Grivca (1878–1963) je Franc Perko, ki je Vesenjajka poznal že iz zapora, prevzel Grivčeva predavanja o Cerkvi in ekumenizmu na Teološki fakulteti. Vesenjajk in Perko sta svoj odnos do pravoslavnih in drugih kristjanov prenašala na slovenske bogoslovce, ki so študirali v Ljubljani. Stanko Janežič, ki se je decembra 1969 vrnil s Tržaškega, se jima je nato pridružil s prenosom uredništva ekumenskega zbornika *V edinosti* (prej se je ekumenski zbornik imenoval *Kraljestvo božje* in je prvič izšel v Rimu 1957, tiskan v Celovcu) v Slovenijo.

Leta 1964 je izšel prvi zvezek poznejše *Ekumenske zbirke Srečanja* (EZS) z naslovom *Srečanja*, »Dogodki, misli in pobude ob stikih pravoslavnih in slovenskih katoliških bogoslovcev« (EZS 1964, 1),⁹ ki je sicer bil ekumenski, ni pa še bil izraziti priročnik za Teden molitve za pospeševanje edinosti kristjanov. Kljub temu so to prvo številko vzeli kot prvi zvezek za poznejšo vsakoletno izdajo *Ekumenska zbirka Srečanja*. Zgolj naslov *Srečanja* imajo samo tri številke, pozneje vsakoletni zvezki, knjižice ali priročniki dobijo ime, ki ga imajo še danes: *Ekumenska zbirka Srečanja*. Ta zbirka je kmalu postala ekumenski priročnik za »Teden molitve za edinost kristjanov« in še vedno izhaja, saj ima letnik 2021 že številko 56.

Drugo številko brošure *Srečanja* z naslovom *Vzhodne Cerkve*¹⁰ je za svetovno molitveno osmino za edinost kristjanov leta 1967 napisal dr. Franc Perko, uvodnik je podpisal Slovenski ekumenski svet, izdalo jo je Cirilsko društvo slovenskih bogoslovcev »kot pomožni skript za vzhodno bogoslovje«. Franc Perko, avtor druge številke, je razdelil brošuro na osem poglavij: 1. Mozaik krščanskega vzhoda; 2. Raznovrstnost vzhodnih Cerkva; 3. Od Perzije do Kitajske; 4. Od Kavkaza do izvirov Nila; 5. Ponosni Bizanc; 6. Moskva tretji Rim; 7. Dediščina sv. Save in 8. Od Balkana do Baltika.

9 Zaradi poenotenega in lažjega navajanja imamo za vse letnike isto kratico EZS (= Ekumenska zbirka Srečanja).

10 Druga številka brošure *Srečanja* je ohranjena v Škofijski pastoralni knjižnici v Ljubljani na Poljanski 4.

Vzhodne Cerkve so nam po nauku in liturgičnem izročilu ter še po marsičem najbližje, zato smo jim večji dolžniki in bolj bratje, zato smo jih postavili na prvo mesto. Posebej pa moramo čutiti s katoličani vzhodnih obredov, saj so bili v zgodovini deležni mnogega trpljenja in zapostavljanja. (EVS 1967, 3)

Tretja številka *Srečanj* (1968) je prinesla Vesenjakov Uvod v ciklostirano brošuro *Pota k edinosti po smernicah Ekumenskega direktorija*, v katerem je Vesenjak, tajnik SES, zapisal: »Za svetovno molitveno osmino za edinost kristjanov od 18. do 25. januarja 1968 je Slovenski ekumenski svet pripravil te preproste razlage smernic *Ekumenskega direktorija*, ki ga je sv. oče potrdil, objavljen pa je bil na binkošti 1967.« (EVS 1968, 1) Razlaga *Ekumenskega direktorija*, ki jo je, kot lahko domnevamo, pripravil Vesenjak, čeprav ni podpisan, je razdeljena na 8 poglavij za osem dni molitvene osmine. Na koncu brošure, po razlagi *Ekumenskega direktorija*, so dodana *Navodila za obhajanje molitvene osmine brez maše* po načinu bogoslužja Božje besede in zato tudi prinašajo za vsak dan izbrana starozavezna ali novozavezna berila in evangeljski odlomek.

Četrty zvezek z naslovom *Za edinost kristjanov* (1969) imenuje zbirko brošur *Ekumenska knjižnica Srečanja* (zvezek IV). Temu zvezku, ko dobi zbirka brošur naslov »ekumenska«, je napisal kvaliteten uvodnik Franc Perko, takratni tajnik Slovenskega ekumenskega sveta in profesor ekumenske teologije. V kolofonu je zapisano, da je ta zvezek *Ekumenske knjižnice Srečanja* tudi »pomožen skript za ekumensko teologijo«. Ta zvezek, ali bolje, že kar priročnik za bogoslužje Božje besede v tednu svetovne molitvene osmine za pospeševanje edinosti kristjanov prinaša izbor Božje besede za vseh osem dni in molitvene razlage, ki jih je pripravila posebna komisija Ekumenskega sveta Cerkva v sodelovanju s katoličani in z odobritvijo, kar je prvič omenjeno, Tajništva za pospeševanje krščanske edinosti.¹¹

Brošura petega zvezka ali priročnika *Ekumenizem za vsak dan* ima že kot zbirka naslov *Ekumenska zbirka Srečanja* (1970) in najprej prinaša

11 Papež Janez XXIII. je 5. 6. 1960 ustanovil Tajništvo za pospeševanje edinosti kristjanov kot pripravljalo koncilsko komisijo, ki ji je prvi predsedoval kardinal Avguštin Bea, DJ. Leta 1966 je papež Pavel VI. potrdil Tajništvo za pospeševanje edinosti kristjanov kot samostojen dikasterij v Rimski kuriji. Papež Janez Pavel II. pa je 28. junija 1988 Tajništvo preimenoval v Papeški svet za pospeševanje edinosti kristjanov.

pripravljena besedila, namenjena ekumenizmu za vsak dan, ki naj bi jih duhovniki uporabljali med dnevnim mašnim bogoslužjem in tako pospeševali ekumensko ozaveščanje med katoliškimi verniki. Na koncu pa je dodan *Načrt molitvene osmine*, piše v uvodniku Vesenjaj, tajnik Slovenskega ekumenskega sveta,

kakor ga je za ves svet pripravila komisija Svetovnega sveta Cerkev in katoliških zastopnikov. Najprej je povedana osnovna misel dneva, za kateri namen naj molimo. Nato je svetovano dvojno branje Svetega pisma. Potem je še misel kratko razložena. Po 8. dnevu pa je osnutek bogoslužja Božje besede, kakor ga svetuje ista komisija. Ta besedila smo prevedli iz francoščine. (EVS 1970, 3–4)

Šesti priročnik *Srečanja za Teden molitve za pospeševanje edinosti kristjanov* je pripravil p. Franc Svobljak in mu dal naslov *Marija in krščanska edinstvo*. V njem je predstavil odnos do Marije v grški teološki šoli in v različnih protestantskih cerkvenih skupnostih (EVS 1971, 44). Priročnik ne prinaša nikjer Vesenjajevga in tudi ne Perkovega imena.

Za sedmi priročnik, ki ima naslov *Tako delamo za edinstvo*, je napisal uvodnik Jože Vesenjaj in v njem med drugim zapisal:

Člani celotnega Ekumenskega sveta so na svoji seji predlagali, da bi v premišljevanjih letos predstavili velike ekumenske delavce današnjih dni. V prvih dveh dneh bi bilo primerno razmišljati skupaj z vsemi kristjani, ki sodelujejo pri skupnem ekumenskem delu, o Kristusovi novi zapovedi, čemur je posvečen letošnji teden, in o spodbudah za poživitev našega dela za edinstvo kristjanov. Ostale dni pa smo skušali preprosto predstaviti Janeza XXIII., kardinala Bea, patriarha Atenagora, priorja Rogerja Schutza, delo Rusov in papeža Pavla VI. Ti veliki ekumenski delavci so nam kakor velike luči, kot svetli kresovi na temnem nebu krščanske razdeljenosti in odtujenosti. (EVS 1972, 3–4)

Osmi priročnik ima naslov *Oče naš, ekumenska molitev*, daljši uvodnik je napisal Jože Vesenjaj, tajnik SES, ki omenja, da so

zastopniki papeškega Tajništva za pospeševanje edinosti in Svetovnega sveta Cerkev izbrali misel: »Gospod, nauči nas moliti« (Lk 11,1). Ta skupna komisija je za letošnja razmišljanja predlagala očenaš. Obenem je izbrala odlomke Svetega pisma Stare in Nove zaveze, ki nam posamezne dele očenaša živo ponazorijo. Primerno je, da tudi pri nas te odlomke beremo vsak dan pri ekumenskih mašah ali opravi Božje besede. (EVS 1973, 3)

Deveti priročnik ima naslov *Osnovna ekumenska načela (Jesus je Gospod vseh)* in izhaja – kot piše Jože Vesenjaj, tajnik SES, – iz besedila papeškega Tajništva za pospeševanje edinosti kristjanov v Rimu, da bi naj vsi priznali, da je

Jezus Gospod, kakor je to razložil apostol Pavel Filipljanom (Flp 2,1-13). [...] Vse predlagane uvode in molitve smo prevedli in vsa branja so navedena v začetku vsakega dneva. [...] Obenem smo zbrali preprosto razlago osnovnih ekumenskih načel, da bi se delo za edinost kristjanov spet poživilo in poglobilo. Razlaga se ne ozira vedno na prebrane odlomke Svetega pisma, ker smo skušali združiti kratko šolo ekumenizma in namene svetovne molitvene osmine. (EVS 1974, 3)

Desetemu priročniku, ki nosi naslov *Da v Kristusu spet zedini v eni glavi vse*, je uvodno misel prav tako napisal Jože Vesenjaj, ki omenja, da je priročnik pripravljen po skupni predlogi komisije papeškega Tajništva za pospeševanje edinosti kristjanov in Svetovnega sveta Cerkev (EVS 1975, 13), čeprav je v njem veliko »slovenskega«, verjetno Vesenjajkovega.

V enajstem priročniku, ki ima naslov *Božji otroci smo in to postanimo*, je pod uvodnikom napisan Slovenski ekumenski svet, »zanj odgovarja dr. Stanko Janežič« (EVS 1976, 11,2), iz česar lahko sklepamo, da ga je napisal Janežič. Priročnik temelji na besedilih, ki so jih pripravili papeško Tajništvo za pospeševanje edinosti kristjanov in zastopniki Svetovnega sveta Cerkev. Ob dnevnih geslih je odbrano trojno svetopisemsko branje: iz Stare in Nove zaveze in Evangelij. »Sami smo dodali za vsak dan preprost uvod v bogoslužje, razmišljanje ali nagovor in prošnje za vse potrebe.« (EVS 1976, 4)

Dvanajstemu priročniku je v imenu Slovenskega ekumenskega sveta uvod verjetno napisal Jože Vesenjak, župnijski upravitelj pri Andražu nad Polzelo, ki tudi odgovarja za knjižico z naslovom *Upanje ne vara* (Rim 5,1-11). Zastopniki papeškega Tajništva za pospeševanje edinosti med kristjani in predstavniki Svetovnega sveta Cerkev so namreč napisali primeren uvod v obhajanje letošnje molitvene osmine ter določili trojno branje za vsak dan pod skupno glavno mislijo »Upanje ne vara«. »Na koncu so dodali precej obširne vzorce za različne oblike obhajanja Božje besede in razne molitve.« (EVS 1977a, 2)

Trinajsti priročnik, *Niste več tujci* (Ef 2,19), je za Teden molitve za edinost kristjanov podobno kot prejšnja leta pripravil Slovenski ekumenski svet po predlogi papeškega Tajništva za pospeševanje edinosti med kristjani in zastopniki Svetovnega sveta Cerkev v Ženevi. Jože Vesenjak, tajnik SES, v uvodniku piše, da je Slovenski ekumenski svet dal vsa besedila po že ustaljeni navadi prirediti za naše potrebe in razmere (EVS 1978, 3).

Štirinajsti priročnik z naslovom *Služite drug drugemu v Božjo slavo* je tudi tokrat, piše Jože Vesenjak, tajnik SES, pripravil Slovenski ekumenski svet po predlogi papeškega Tajništva za pospeševanje edinosti kristjanov in Ekumenskega sveta Cerkev v Ženevi. Vesenjak piše: »Zelo koristno je združiti s to pobožnostjo še kakšna medcerkvena srečanja, predavanja s slikami, vzhodno bogoslužje in podobno.« (EVS 1979, 2)

Petnajsti priročnik *Pridi k nam tvoje kraljestvo* je prav tako pripravil Slovenski ekumenski svet po predlogi papeškega Tajništva za pospeševanje edinosti kristjanov in Svetovnega sveta Cerkev. V uvodu Jože Vesenjak, tajnik SES, piše:

Tajništvo je poslalo tudi obširen uvod, kjer poudarja, da so bila šestdeseta leta na vseh področjih polna optimizma, sedaj pa je vse nekako zamrlo. Krivice rastejo, nasilje raste, orožje se večja, človek je ogrožen v svojem okolju, vedno bolj pa celo v obstoju. Mnogi izgubljajo pogum. [...] Če res hočemo Božje kraljestvo, je edinost kristjanov nujna. (EVS 1980, 3-4)

V šestnajstem priročniku, ki ima naslov *Eden je Duh, različni so darovi, eno je telo* (1 Kor 12,3b-13), je Vesenjak v daljšem uvodu omenil, da ga

povzema po besedilu papeškega Tajništva za pospeševanje edinosti kristjanov in Svetovnega sveta Cerkev ter dodaja slovensko prireditev. Vesenjajk piše:

Po petnajstih letih načrtnega dela sme Slovenski ekumenski svet upravičeno računati, da je sodobna ekumenska misel, ki je samo naobračanje evangelijskih načel na resnično krščansko stvarnost sedanjosti, večini vernikov domača in v župnijah sprejeta. Podobno kot druge ljudske pobožnosti, npr. šmarnice ali razne tridnevnice ali devetdnevnice. Delo za edinost Cerkev in kristjanov je skupno delo vesoljne Cerkve in krajevnih Cerkev in vseh udov. (EVS 1981, 8)

Tudi za sedemnajsti priročnik *Skupni dom v Bogu* je uvod napisal (»Knjižici na pot«) Jože Vesenjajk, tajnik SES. Kot vsako leto sta Tajništvo za pospeševanje edinosti kristjanov in Ekumenski svet Cerkev s pomočjo prvega osnutka, ki ga je pripravila skupina iz Kenije v Afriki, napisala priročnik, ki je upošteval »predlagane misli in mnogo primerov iz afriške kulture«. K temu Vesenjajk dodaja, da je »slovenska priredba ohranila vsa predlagana branja, vse misli razlage in vse napotke za razmišljanje. Prav tako seveda vse spodbude iz afriške kulture.« (EVS 1982, 4–5)

Osemnajsti priročnik ima naslov *Jezus Kristus – Življenje sveta*, ki je kot osnovna misel povzet po začetku Prvega pisma apostola Janeza. Prvi osnutek letošnjih molitev in razmišljanj je pripravila delovna skupina na Irskem, sestavljena iz predstavnikov Ekumenskega sveta Cerkev in katoliškega Irškega ekumenskega sveta. Ta osnutek je predelal poseben pripravljalni odbor, ki sta ga izbrala Ekumenski svet Cerkev in katoliško Tajništvo za pospeševanje edinosti kristjanov. Vesenjajk piše:

V tej knjižici je vse, kar so skupaj pripravili za ves svet, dodali pa smo uvode v bogoslužje in prošnje za vse potrebe ter razširili nekoliko razmišljanja, kakor je na Slovenskem sprejet običaj. Slovenski ekumenski svet srčno želi, da bi jo uporabile prav vse župnije in da bi bilo sodelovanje vernikov čim lepše, obširnejše in čim bolj v Duhu in Resnici. [...] Knjižico naj bi koristno uporabili tudi v redovnih in semeniških skupnostih, v malih skupinah vernikov in tudi v družinah. (EVS 1983, 3–4)

Devetnajsti priročnik *Jezusov križ nas kliče k edinosti* je pripravil Slovenski ekumenski svet, katerega tajnik je bil Jože Vesenjaj, po skupni predlogi papeškega Tajništva za pospeševanje edinosti kristjanov in Ekumenskega sveta Cerква za uporabo za bogoslužje v cerkvi in na domovih. »Ohranjeno je skupno besedilo, dodano in razširjeno pa je, kot vsako leto, vse, kar je potrebno za lahko uporabo pri bogoslužju.« (EVS 1984, 2) Na koncu brošure so dodani »Različni predlogi za teden edinosti« (EVS 1984, 43), ki jih je sedem in jih tu ni mogoče naštevati. Z gotovostjo lahko rečemo, da jih je zbral in zapisal Vesenjaj.

Tudi za dvajseti priročnik *Iz smrti v življenje* je Vesenjaj, tajnik SES, prispeval uvodnik (»Knjižici na pot«) in omenil, da je prvi predlog izdelala skupina ekumenskih delavcev z Jamajke na Karibih, čeprav sta kot vsa leta po koncilu dokončno obliko, snov, raspored po dnevih, biblična branja in nasvet za vsebino prošelj pripravila Tajništvo za pospeševanje edinosti kristjanov Rimu in skupina izvedencev Ekumenskega sveta Cerква (EVS 1985, 3).

Za enaindvajseto številko priročnika *Vi boste moje priče* je prvi načrt izdelala

pokrajinska ekumenska skupina v Sloveniji v Jugoslaviji. Sodelovali so: dva katoličana, dva pravoslavna, po en evangeličan in binkoštnik. Mešani mednarodni odbor predstavnikov Katoliške cerkve in ustanove Vera in Ustava pri Ekumenskem svetu Cerква se je sestal oktobra 1984 v opatiji Stična. Bil je gost ljubljanskega nadškofa msgr. Alojzija Šuštarja. Srečanje je bilo tem bolj uspešno tudi zaradi bratskega sprejema in molitvenega ozračja, s katerim je meniška skupnost obdajala člane sestanka (EVS 1986, 3),

je zapisal Pierre Duprey, tajnik Tajništva za edinost kristjanov. Kot prejšnja leta je pri nas po predlogi Tajništva za pospeševanje edinosti kristjanov v Rimu in Ekumenskega sveta Cerква (ustanova Vera in Ustava) v Ženevi pripravil knjižico Slovenski ekumenski svet, ki je k predlogu dodal »obširnejši nagovor, vse uvode pri bogoslužju, prošnje za vse potrebe in vrstico za alelujo«, piše Jože Vesenjaj, predsednik SES (EVS 1986, 4).

V dvaindvajsetem priročniku *Združeni v Kristusu smo nova stvar* je Jože Vesenjajk v uvodu (»Knjižici na pot«) predstavil nekakšno genezo ekumenizma od leta 1740. »Komisija, ki je na Angleškem pripravila prvi osnutek za letošnje predlogo, je na koncu dodala obširnejše poročilo o krščanskem življenju in ekumenskem delu v njihovi deželi.« (EVS 1986¹², 4-5)

Za triindvajseti priročnik *Božja ljubezen izžene strah* je Jože Vesenjajk, predsednik SES, v uvodu med drugim zapisal: »Teden krščanske edinosti je priložnost za srečanja, prijateljski pogovor, medsebojno izmenjavo misli pa tudi za večje spoznavanje s predavanji, diapozitivi in filmi. Ljubezen bodi iznajdljiva.« (EVS 1987/8, 3)

Štiriindvajseti priročnik ima naslov *Gradimo občestvo – eno telo v Kristusu*. »Osnova dela je bil osnutek iz Kanade, ki ga je pripravila mešana ekumenska komisija Škofovske konference in kanadskega sveta Cerkev.« (EVS 1989, 4) Kanadski osnutek sta predelala in potrdila posebna komisija Tajništva za pospeševanje edinosti kristjanov in Svetovni svet Cerkev. Slovenski ekumenski svet, piše Jože Vesenjajk, jo je priredil za naše slovenske potrebe v župnijah, samostanih, semeniščih in drugih verskih skupnostih (EVS 1989, 3). Papeško Tajništvo za pospeševanje edinosti kristjanov, ki ga je leta 1960 ustanovil papež Janez XXIII., je papež Janez Pavel II. leta 1988 preimenoval v Papeški svet za pospeševanje edinosti kristjanov.

Zadnji priročnik, petindvajseti, ki mu je Jože Vesenjajk napisal uvodnik, nosi naslov *Naj bodo vsi eno, da bo svet veroval*. Vesenjajk, predsednik SES, med drugim piše, da je Slovenski ekumenski svet pripravil priročnik po skupni predlogi Papeškega sveta za pospeševanje edinosti kristjanov in Svetovnega sveta Cerkev v Ženevi. »Letos so skoraj vsa besedila njihova, skupna za ves svet in vse kristjane, tako da je našega prirejanja mnogo manj kot druga leta.« (EVS 1990, 3) Na koncu knjižice je tudi predlog za »Ekumensko opravilo Božje besede« brez maše, ki je še vedno veljaven (EVS 1990, 37-38) in je na neki način oporoka Jožeta Vesenjajka, ki je umrl 23. junija 1991. Za leto 1991 je zaradi Vesenjajkove hude bolezni šestindvajseti priročnik *Hvalite Gospoda vsi narodi* (Ps 117; Rim 15,5-13)

12 Ima letnico 1986, čeprav gre za Teden molitve za pospeševanje edinosti za leto 1987.

pripravil Bogdan Dolenc; za leto 2021 je pripravil že enaintrideseti priročnik, ki je skupaj že šestinpetdeseti.

Jože Vesenjajk je veliko večino priročnikov *Ekumenske zbirke Srečanja* pripravil po predlogi, ki sta jo ponudila Tajništvo oz. pozneje Papeški svet za pospeševanje edinosti in Svetovni svet Cerkev v Ženevi. Tudi večina uvodov je njegovih in prav tako številni dodatki s prilagoditvijo slovenskim razmeram, kar je omogočilo rast duhovnega in praktičnega ekumenizma na Slovenskem.

3 Član uredniškega odbora in sodelavec pastoralne revije *Cerkev v sedanjem svetu*

Jože Vesenjajk kot duhovnik ni bil nikoli samo mariborski, ampak je bil vseslovenski. Svojo pastoralno službo je začel v Župniji Devica Marija v Polju pri Ljubljani, danes Župnija Ljubljana Polje. Tudi Brežice je Sava z Dolenjsko bolj povezovala kot ločevala. Predvsem pa je Vesenjajka s Slovenijo popolnoma povezal prihod v Ljubljano za spirituala bogoslovcev vseh treh slovenskih škofij. Najprej sem hotel ostati pri predstavitvi Vesenjajka kot ekumenskega pionirja in delavca, pozneje pa sem ugotovil, da bi bila predstavitev pomanjkljiva, če ne bi vsaj nakazal njegovega pisnega prispevka v pastoralni reviji *Cerkev v sedanjem svetu* (CSS), saj je od leta 1977 pa do smrti, 1991, bil član uredniškega odbora CSS. Kot zanimivost naj omenim, da je v Ekumenskem zborniku *V edinosti* za leto 1991 še napisan kot član uredniškega odbora in označen s križcem (†), prav tako je do konca letnika 1991 v CSS.

Že za prvo številko pastoralne revije *Cerkev v sedanjem svetu*¹³ je napisal članek *Liturgične slabosti – ceremonizem* (Popotna opazovanja) (CSS 1967, 17-19), v drugi številki *Zakristijski slog življenja* (Popotna opazovanja liturgičnih slabosti) (CSS 1967, 71-73), v tretji številki *Juridizem* (Pismo o liturgičnih slabostih) (CSS 1967, 116-117), v četrti številki *Prva stopnja – misli ob liturgičnih slabostih* (Misli ob liturgičnih slabostih) (CSS 1967,

13 Revija *Cerkev v sedanjem svetu* bom navajal s kratico CSS, letnico in stranmi, saj je ves čas izhajanja vsak letnik imel od prve do zadnje številke zapovrstne strani. Zato številke revije ne bom navajal.

164–166). V drugem letniku revije CSS je Vesenjak napisal članek *Edinost, enotnost in različnost v bogoslužju* (CSS 1968, 46–49). Leta 1969 je objavil članek *Neposluhar o neposluharjih* (CSS 1969, 110–112), v številki CSS istega leta, ki je bila posvečena ekumenizmu, je imel Vesenjak tri prispevka: *Ekumenizem – da ali ne?, Slovenski ekumenski svet – središče našega ekumenskega dela in Slovenska Cerkev – preozka?* (CSS 1969, 149–151.156–157.171–172), prav tako istega leta je med mnogimi drugimi odgovarjal na anketo o morebitni slovenski sinodi v posebni prilogi *Anketa o sinodi* (CSS 1969, 4–5). Leta 1970 je napisal članek *Obnavljanje liturgičnih prostorov in novo bogoslužje* (CSS 1970, 140–142). Leta 1971 je Vesenjak napisal članke: *Marijanizem* (CSS 1971, 76–79), *Liturgija zahteva nenehno poglobljanje* (CSS 1971, 114–116) in *Skupnostna duhovnost zahteva skupnostne kreposti* (CSS 1991, 142–144). Leta 1973 je objavil članek *Različni duhovni poklici* (CSS 1973, 69–71), leta 1975 članek *Pomen ljudskih pobožnosti za pastoračijo* (CSS 1975, 73–75) in ob izdaji novega slovenskega misala *Po katerih načelih smo slovenili* (CSS 1975, 166–168). V članku *Maše z otroki* (CSS 1976, 21–22) je predstavil pastoralne izkušnje in probleme. V številki o apostolatu v pluralistični družbi je napisal razmišljanje *Vzgoja za strpnost in širokosrčnost* (CSS 1976, 54–56). Leta 1978 je objavil razmišljanje *Oznanjevanje ob zakramentih* ob upoštevanju duhovnega položaja poslušalca in oznanjevalca. V številki CSS, ki je obravnavala trpeče brate in sestre, je razmišljal o *Obhajilu na domu* (CSS 1979, 13–15). V številki, ki je obravnavala župnijo z novim obličjem, se je spraševal: *Gospodje, očetje, bratje, strici ali kaj v župniji?* (CSS 1979, 148–150), v številki o bogoslužni prenovi pa njegov prispevek nosi naslov *Župnija je središče bogoslužja* (CSS 1979, 174–175). Leta 1980 je za številko, ki je obravnavala povezanost slovenskega pastoralnega prostora, napisal članek *Cerkev v Sloveniji je tudi »slovenska« Cerkev* (CSS 1980, 129–131). Leta 1981 napisal dva članka: *Naša velika in množična ljudska slavlja* (CSS 1981, 135–138) in *Odločitev za duhovništvo* (CSS 1981, 166–168). Leta 1982 pa je v rubriki liturgična vprašanja napisal kar nekaj odmevov: *Pogovor o bogoslužju* (CSS 1982, 47–48), *Napredek in nazadovanje* (CSS 1982, 87–88), *Živo bogoslužje* (CSS 1982, 123–125) in *Okvir našega bogoslužja* (CSS 1982, 152–153) ter pogovor s Pavletom Puckom *Pričevanje poznejšega poklica* (CSS 1982, 125–127). Leta 1983 je v številki, ki je obravnavala katehezo in bogoslužje, napisal članek *Kateheza in bogoslužje v dialogu* (CSS 1983, 100–103), leta 1984 pa v številki, ki obravnava pluralnost v družini in Cerkvi, *Razpeti med starim in novim* (CSS 1984, 39–41). Leta 1986 je za rubriko

pastoralna vprašanja napisal prispevke *Duhovnik in evharistija* (CSS 1986, 20–22), *Evharistija in redovniki* (CSS 1986, 87–89), *Evharistično leto in župnija* (CSS 1986, 116–118), *Spogledovanje s kom* (CSS 1986, 190–192) in samostojni članek *Sprava v vsakdanjem življenju* (CSS 1986, 133–135). Leta 1987 je v številki na temo »biti kristjan tu in sedaj« za tematski del te številke zbral in uredil gradivo ter napisal uvodnik *Tudi danes je lepo biti kristjan* (CSS 1987, 33). V rubriki *Marijino leto* je v tem letniku objavil poročilo *Naša župnija v Marijinem letu* (CSS 1987, 159–160), v rubriki katehetska vprašanja pa prispevek *Praznovanje in bogoslužje – soodnosno uvajanje* (CSS 1987, 174–176). Leta 1989, ko je bil v Ljubljani na Ježici, je v številki, ki je obravnavala pastoralno svetovanje, objavil članek *Spovedni pogovor* (CSS 1989, 13–15), v številki, ki je obravnavala živa krščanska občestva, članek *Vizija nove župnije* (CSS 1989, 37–39), v številki, ki je obravnavala duhovno podobo slovenskega človeka, *Poskus orisa slovenske vernosti* (CSS 1989, 134–138), v rubriki pastoralna vprašanja *Ob srebrnem jubileju konstitucije o svetem bogoslužju* (CSS 1989, 113–115), v rubriki dialog pa *Ponovno obhajilo isti dan – liturgično razmišljanje* (CSS 1989, 60). Leta 1990 je v številki, ki je govorila o vrednotah krščanske in slovenske kulture, zbral in uredil gradivo ter napisal dva prispevka: uvodnik *Ali je res potrebno pisati o kulturi?* (CSS 1990, 133–134) in *Prevrednotenje vrednotenja kulture* (CSS 1990, 136–137) ter še dva prispevka v rubriki o pastoralnih vprašanjih: *Kdo je oklestil liturgijo?* (CSS 1990, 86–87) in *Kako naj podpremo narodno spravo* (CSS 1990, 191–193). V letu smrti je za številko, ki je obravnavala žgoča vprašanja duhovništva danes, napisal prispevek *Duhovniški celibat – vstajenje ali padec?* (CSS 1991, 14–16), ki je zadnji Vesenjakov članek v reviji *Cerkev v sedanjem svetu*.

Že iz naštetih objavljenih člankov v CSS se vidi, da je Vesenjake ob ekumenizmu bil zaljubljen v pastoralno dejavnost, predvsem v bogoslužje, in je o tem pisal v pastoralni reviji *Cerkev v sedanjem svetu*. Zato je razumljivo, da je ob Vesenjaku smrti prof. Marijan Smolik v CSS objavil hvaležen prispevek *Jože Vesenjake in bogoslužje – in memoriam* (CSS 1991, 129).

Sklep

Kljub boleznim so bila zadnja tri leta (1989–1991) Vesenjakevega življenja ekumensko in pastoralno, predvsem pisno, še vedno dejavna, kar izhaja

iz prejšnjih navedkov. Jože Vesenjaki ostaja eden od ekumenskih pionirjev na Slovenskem med drugim vaticanskim cerkvenim zborom in predvsem po njem. Pri ekumenskem delu je pogumno premagoval ovire in kazal smer tistim, ki so morda zaradi človeških razlogov omahovali, ter jih sočasno spodbujal, da ne bi omagali. Zavedal se je, da pri ekumenizmu ne gre za dobro voljo ali ljubiteljstvo, marveč za Jezusovo naročilo v velikoduhovniški molitvi, »da bi bili vsi eno« (Jn 17,21), za kar se je navdušil v pregnanstvu v Srbiji, kjer je med drugo svetovno vojno preživel pol leta. S tamkajšnjim pravoslavnim duhovnikom sta bila prijatelja. To mu je tudi pomagalo, da je prerasel določeno miselnost Tomčevih Mladcev Kristusa Kralja, ki so sicer na njegov duhovniški poklic najbolj vplivali, čeprav niso imeli Vesenjakeve ekumenske širine. Vesenjakevo ohranjeno ekumensko pisno sporočilo in predvsem njegova ekumenska drža sta še danes zgovorna in tudi izzivalna, saj je ob teoriji želel biti tudi ekumenski praktik. Bil je ekumenski mislec in vztrajen pokoncilski ekumenski delavec. To, kar je govoril, je tudi živel. Zato je prav, da ostane o njem v reviji *Edinost in dialog* vsaj nekaj zapisanega in evidentiranega. Kratka predstavitev člankov v pastoralni reviji *Cerkev v sedanjem svetu* pa nam predstavlja Vesenjaka kot razmišljajočega in pisanja veččega pastoralnega delavca ter predvsem gorečega liturga in ljubiteljskega liturgika, saj je živel iz cerkvenega bogoslužja in se je pisno ponovno vračal k bogoslužju Cerkve na Slovenskem.

Kratice

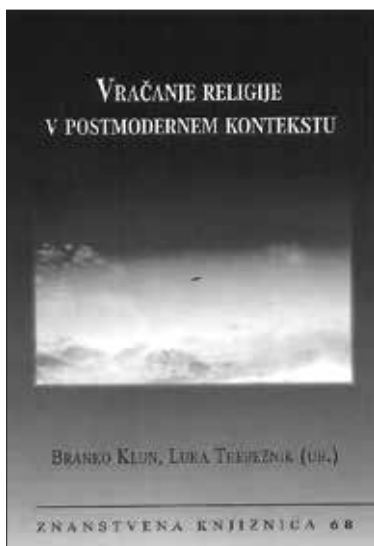
CSS	<i>Cerkev v sedanjem svetu</i> , revija za pastoralna vprašanja (1967–1991) ¹⁴
D	<i>Družina</i> , slovenski katoliški tednik
ESC	Ekumenski svet Cerkev
EZ	Ekumenski zbornik <i>V edinosti</i> (1970–1991; 2000)
EZS	<i>Ekumenska zbirka Srečanja</i> (1964–1990)
SES	Slovenski ekumenski svet
SSŠ	Sporočila slovenskih škofij
TEK	(Papeško) Tajništvo za pospeševanje edinosti kristjanov (1960–1988)
PSEK	Papeški svet za pospeševanje edinosti kristjanov (1988–)

Reference

- Griesser-Pečar, Tamara.** 2005. *Cerkev na za- tožni klopi*. Ljubljana: Družina.
- Janežič, Stanko.** 1991. Jože Vesenjajk – apos- tol krščanske edinosti. V: EZ, 71–74.
- [S. n.]. 1991. Jože Vesenjajk. *Sporočila sloven- skih škofij* 8: 101–102.
- Petrič, Franci.** 1991. Polena za ogenj ljubez- ni in sreče: Pogovor z duhovnikom Jožetom Vesenjajkom. *Družina* 8,7.
- Petrič, Franci.** 1991. *Umrl Jože Vesenjajk*, du- hovnik Slomškovega duha. *Družina* 27,5.
- Smolik, Marijan.** 1991. Jože Vesenjajk in bogo- služje – in memoriam. 129.
- Škafar, Vinko.** 1992. Jože Vesenjajk, (1920–1991). *Mohorjev Koledar*, 165–166 Celje: Mohorjeva družba.
- Škafar, Vinko.** 2000. *Jože Vesenjajk (1920–2000)*. Ob osemdesetletnici rojstva. V: EZ, 194–197.
- Vesenjajk, Jože.** 1970. Slovenski ekumenski svet. V: EZ, 97–108.
- . 1971. Katoliška ekumenska načela in navodila reformiranih Cerkev. V: EZ, 75–80.
- . 1975. Teden krščanske edinosti 1975 v Sloveniji. V: EZ, 130–132.
- . 1976. Ekumenska razsežnost oznanje- vanja. V: EZ, 23–38.
- . 1977a. Ekumenski simpozij v Lovranu. V: EZ, 10–16.
- . 1977b. Debata na II. ekumenskem simpoziju. V: EZ, 91–94.
- . 1979a. Ekumensko delo v župniji. V: EZ, 31–35.
- . 1979b. Ekumenski simpozij v Arandjelovcu. V: EZ, 90–96.
- . 1985a. Pogled na ekumenski simpozij v Studenici. V: EZ.
- . 1985b. *Slomšek apostol cerkvene edinosti: Priročnik za Slomškovo tri- dnevsje; Ekumenski dan 1985*. Maribor: Škofijski ordinariat.
- . 1989a. Ob ekumenskih simpozijih. V: EZ, 49–51.
- . 1989b. *Slovenski in jugoslovanski eku- menizem*. V: EZ, 73–76.
- . 1990. *Mladi, ljubezen, družina, meša- ni zakoni*. V: EZ, 59–69.
- . 1991a. Ali je ekumenizma konec? *Družina* 3,3.
- . 1991b. *Pravoslavni in katoličani v pri- jateljskem pogovoru*. V: EZ, 128–130.
- Zupančič, Jože.** 1990. Jezus Kristus – moj pri- jatelj. *Prijatelj* 2: 13–15.18–20.

14 Člankov Jožeta Vesenjajka, ki jih je objavljval v pastoralni reviji *Cerkev v sedanjem svetu*, ne navajamo med viri, saj jih je preveč, navajamo pa jih natančno v samem članku in so možne vse primerjave.

Znanstvena knjižnica 68

Branko Klun, Luka Trebežnik (ur.)

Vračanje religije v postmodernem kontekstu

Zbornik želi pokazati, da religija ni izginila iz filozofije, kot so napovedovali nekateri razsvetljenski misleci, temveč se vanjo vrača in jo na novo vzemirja. Sicer je to vračanje raznoliko in pogosto nekonvencionalno, vendar pa to ne zmanjšuje njegovega pomena in s tem potrebe po dialogu med postmoderno filozofijo in teologijo.

Ljubljana: Teološka fakulteta, 2019. 137 str.
ISBN 978-961-6844-73-4, 9 €

Knjigo lahko naročite na naslovu:
TEOF-ZALOŽBA, Poljanska 4, 1000 Ljubljana;
e-naslov: zalozba@teof.uni-lj.si